

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

Βιομηχανία 4.0

Η ευκαιρία που
δεν πρέπει να χαθεί

Χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας
Ενότητα 6: Το παραγωγικό οικοσύστημα
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Νοέμβριος 2019

Ανάδοχος έργου

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
& ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Εργαστήριο Βιομηχανικής και
Ενεργειακής Οικονομίας

**Χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας,
τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών.
Αποτύπωση επιδόσεων και επιπτώσεων. Κατάρτιση εκθέσεων
πρόγνωσης των αλλαγών σε τομείς της βιομηχανίας.**

Το παραγωγικό οικοσύστημα Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης

Νοέμβριος 2019

Τα στοιχεία παράχθηκαν στο πλαίσιο του έργου «Χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών. Αποτύπωση επιδόσεων και επιπτώσεων. Κατάρτιση εκθέσεων πρόγνωσης των αλλαγών σε τομείς της βιομηχανίας», το οποίο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την ΕΕ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΑνεΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τεύχος Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	Εισαγωγή.....	1
2	Επιτελική σύνοψη.....	2
3	Ταυτότητα χωρικής ενότητας.....	6
3.1	Προστιθέμενη Αξία	6
3.2	Απασχόληση	6
3.3	Αριθμός επιχειρήσεων – κύκλος εργασιών	7
3.4	Πρωτοπόροι βιομηχανικοί κλάδοι.....	8
4	Χαρακτηριστικά οικοσυστήματος	10
4.1	Επιχειρηματικές συνεργασίες	10
4.2	Συνεργασίες καινοτομίας.....	12
4.3	Εξωστρέφεια	12
4.4	Δαπάνες για επενδύσεις.....	15
4.5	Ανάπτυξη δεξιοτήτων – εξειδικευμένο προσωπικό	16
4.6	Επιπτώσεις οικοσυστήματος.....	16
5	4η Βιομηχανική Επανάσταση - Industry 4.0.....	19
6	Υποδομές δίκτυα.....	22
7	Τυπολογίες βιομηχανικών επιχειρήσεων Χωρικής ενότητας.....	24
7.1	Τυπολογίες βάσει αποτελεσμάτων έρευνας πεδίου	24
7.2	Τυπολογίες βάσει χρηματοοικονομικών επιδόσεων σε επίπεδο κλάδων	27
8	Πληροφορίες	29

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελλάδα μετά από μία παρατεταμένη περίοδο οικονομικής κρίσης, βρίσκεται σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι. Προσπαθεί να δημιουργήσει τους όρους και τις προϋποθέσεις, για έναν νέο αναπτυξιακό κύκλο με βιώσιμα χαρακτηριστικά, περισσότερες και ποιοτικότερες, καλά αμειβόμενες, θέσεις εργασίας.

Για το ΣΕΒ, η οικονομική ανάπτυξη της χώρας δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη βιομηχανική ανάπτυξη της περιφέρειας. Η βιομηχανία έχει το μεγαλύτερο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα στην οικονομία και έχει προοπτικές δημιουργίας ισχυρών επιχειρηματικών δικτύων σε τοπικό επίπεδο. Για να σχεδιαστούν συνεπώς οι πολιτικές που θα συνεισφέρουν στο νέο αναπτυξιακό κύκλο, προκύπτει η ανάγκη να χαρτογραφηθεί σε βάθος ο βιομηχανικός ιστός, ειδικά στην περιφέρεια.

Ο ΣΕΒ ανέθεσε στο Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) και στο Εργαστήριο Βιομηχανικής και Ενεργειακής Οικονομίας (ΕΒΕΟ) του ΕΜΠ το έργο με τίτλο «Χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών. Αποτύπωση επιδόσεων και επιπτώσεων. Κατάρτιση εκθέσεων πρόγνωσης των αλλαγών σε τομείς της βιομηχανίας».

Στόχος του έργου είναι η αποτύπωση του βιομηχανικού οικοσυστήματος, μετά την κρίση. Το έργο συνδυάζει πλήθος δευτερογενών δεδομένων, κλαδικές αναλύσεις, ευρεία ποσοτική έρευνα πεδίου σε 1.000 βιομηχανικές επιχειρήσεις της χώρας και συναντήσεις εμπειρογνομόνων. Στοχεύει να καλύψει ένα διαχρονικό έλλειμα αποτύπωσης της διάρθρωσης βιομηχανικών κλάδων (ειδικά στην περιφέρεια) και να δημιουργήσει έναν μηχανισμό σχεδιασμού ρεαλιστικής πολιτικής για κρίσιμους βιομηχανικούς κλάδους.

Το παρόν φυλλάδιο δίνει μια σύνοψη της πρώτης φάσης του έργου με τη χαρτογράφηση επτά (7) κλαδικών / περιφερειακών οικοσυστημάτων. Η δεύτερη φάση του έργου θα εστιάσει σε εκθέσεις πολιτικής και πρόγνωσης των αλλαγών σε αυτά τα οικοσυστήματα.

2 ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

2.1 Οικονομική Ταυτότητα Χωρικής Ενότητας

Πρόκληση 1: Ενδυνάμωση και αναβάθμιση της δυναμικής της βιομηχανίας στη χωρική ενότητα. Η κρίση έχει επιφέρει απώλειες στην ΑΠΑ περίπου €200 εκατ. (από €947εκατ. το 2008 σε €749 εκατ. το 2016).

Πρόκληση 2: Ανάταξη βιομηχανικών επιχειρήσεων μετά την κρίση. Εξασθένιση του αριθμού επιχειρήσεων (**-25%**), του κύκλου εργασιών (**-19%**), και του αριθμού των απασχολούμενων στη βιομηχανία (**-18%**) μετά την κρίση. Σχετικά με τους κυριάρχους βιομηχανικούς κλάδους:

- Το υψηλότερο μερίδιο αναφορικά με τον κύκλο εργασιών το 2016 κατέγραψαν οι επιχειρήσεις στον κλάδο Τροφίμων (**36,4%** ή €532 εκατ.), ενώ ακολουθούν τα Μη Μεταλλικά ορυκτά με **13,9%**, (€203 εκατ.) και η Παραγωγή κλωστούφαντουργικών υλών με **8,2%** (€120 εκατ.).
- Το **26,3%** των επιχειρήσεων της βιομηχανίας δραστηριοποιείται στον κλάδο των Τροφίμων, ενώ ακολουθούν τα Μεταλλικά Προϊόντα με 12,3%. Σε ελαφρώς χαμηλότερα επίπεδα εντοπίζεται η παροχή ενέργειας με 10,9%.
- Σε όρους απασχόλησης, και πάλι το 2016 ο κλάδος των Τροφίμων φαίνεται να πρωτοπορεί, με το **33,2%** των απασχολούμενων, ενώ ακολουθούν σε μεγάλη απόσταση τα Μεταλλικά προϊόντα και τα Μη Μεταλλικά Ορυκτά με **7,7%** και **11,5%**, αντίστοιχα.

Επενδυτική κινητοποίηση: Λίγες επιχειρήσεις υλοποιούν μεγάλες επενδύσεις. Οι περισσότερες ελάχιστες επενδυτικές δαπάνες. Το μέσο ποσό επένδυσης ανέρχεται στα €3,8 εκατ. Χαμηλό το ποσοστό των επενδυτικών δαπανών που προορίζονται για τη διεύρυνση της παραγωγής.

- **48,3%** των επιχειρήσεων δήλωσε μηδενικές δαπάνες για επενδύσεις.
- **37,1%** των δαπανών προορίζεται για την αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού,
- **36,5%** των δαπανών προορίζεται για τη βελτίωση της παραγωγικής δυναμικότητας για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα.
- **11,2%** των δαπανών προορίζεται για τη διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για την παραγωγή νέων προϊόντων

2.2 Ταυτότητα Βιομηχανικών Οικοσυστημάτων της Χωρικής Ενότητας

Πρόκληση 3: Ανάγκη για επέκταση των συνεργασιών στις διαδικασίες παραγωγής. Πρακτικά απύσες οι τοπικές βιομηχανικές συνεργασίες στην παραγωγή, τουλάχιστον στα αρχικά στάδια της, και ασθενείς τοπικές συμπράξεις. Οι επιχειρήσεις σε πολύ μεγάλο βαθμό απλά παραδίδουν προϊόντα στον επόμενο κρίκο της εμπορικής αλυσίδας.

- **4,5%** outsourcing στην παραγωγή/συναρμολόγηση τελικών προϊόντων
- **4,9%** outsourcing στην παραγωγή/συναρμολόγηση τελικών προϊόντων
- **2,3%** outsourcing στην παραγωγή/συναρμολόγηση ενδιάμεσων προϊόντων
- **10,8%** outsourcing στη συσκευασία προϊόντος
- **22,5%** outsourcing στην εφοδιαστική αλυσίδα
- **41,3%** outsourcing στη διαχείριση αποβλήτων/υπολειμμάτων
- **41,4%** outsourcing στη διαχείριση τέλους κύκλου ζωής προϊόντων

Πρόκληση 4: Σημαντική πρόκληση αποτελεί η ενίσχυση των συνεργασιών των επιχειρήσεων με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα. Η τοπική βιομηχανία έχει σε χαμηλή προτεραιότητα τις καινοτομίες προϊόντων και παραγωγής, ενώ η συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα παραμένει μικρής σημαντικότητας.

- **28,4%** των επιχειρήσεων έχει εισάγει καινοτομίες που αφορούν σε προϊόντα/υπηρεσίες
- **23,9%** των επιχειρήσεων έχει εισάγει καινοτομίες που αφορούν στην παραγωγή,
- **37,5%** των επιχειρήσεων έχει εισάγει καινοτομίες που αφορούν στην οργάνωση εργασίας και λήψη αποφάσεων,
- **50%** δεν συνεργάστηκαν με πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα,
- **64,3%** των επιχειρήσεων χαρακτηρίζει ως το σημαντικότερο παράγοντα για την ενίσχυση των καινοτομικών δραστηριοτήτων τους προμηθευτές εξοπλισμού και πρώτων υλών.

Πρόκληση 5: Αξιοποίηση της ιδιαίτερης στρατηγικά γεωγραφικής θέσης της χωρικής ενότητας για περαιτέρω ενίσχυση των εξαγωγών.

- **28,5%** των πωλήσεων κατευθύνεται στην διεθνή αγορά (**26,4%** το 2017)
- **34,4%** των πωλήσεων κατευθύνεται στην ίδια χωρική ενότητα (**37%** το 2017)
- **37,1%** των πωλήσεων κατευθύνεται σε άλλη χωρική ενότητα (**36,6%** το 2017)
- Θετικές προβλέψεις, για την εξέλιξη των πωλήσεων την επόμενη διετία (το **57,8%** αναμένει αύξηση)
- **9%** των επιχειρήσεων της ενότητας συμμετέχει σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας

Πρόκληση 6: Χαμηλής έντασης προσπάθεια για ενίσχυση των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. Περισσότερες από τις μισές επιχειρήσεις διαθέτουν οργανωμένα προγράμματα ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, ενώ η εύρεση εργαζομένων με κατάλληλο επίπεδο δεξιοτήτων αποτελεί πρόκληση για τις 7 στις 10.

- **62,5%** των επιχειρήσεων πραγματοποιεί προγράμματα επανεκπαίδευσης ή/και ενίσχυση δεξιοτήτων των εργαζομένων.
- **48,4%** των επιχειρήσεων επιβραβεύει τη διατύπωση προτάσεων ή και ανάπτυξης καινοτομικών λύσεων από εργαζόμενους μέσω κινήτρων.
- **43,1%** των επιχειρήσεων επενδύει σε ψηφιακές τεχνολογίες/λύσεις σχετικές με ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και μάθηση.
- **27,7%** των επιχειρήσεων διαθέτει εργαζομένους με δεξιότητες που απαιτούνται για την αξιοποίηση των ευκαιριών που δίνουν οι ψηφιακές τεχνολογίες/λύσεις.
- **33,8%** των επιχειρήσεων έχει θεσμοθετημένες διαδικασίες αξιολόγησης, ανάπτυξης, ανέλιξης, επιβράβευσης του ανθρώπινου δυναμικού.

Τοπικές και υπερτοπικές επιδράσεις βιομηχανίας (ευρύτερα επιχειρηματικά οικοσυστήματα): Η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη είναι η μικρότερη τοπική οικονομία από το σύνολο των χωρικών ενότητων που εξετάζεται στην παρούσα ανάλυση. Ωστόσο, η βιομηχανία είναι πολύ σημαντικό κομμάτι της τοπικής οικονομίας.

- Κάθε €100 κύκλου εργασιών της βιομηχανίας της χωρικής ενότητας δημιουργούν συνολικά €69 προστιθέμενης αξίας (ΑΕΠ) στην περιοχή.
- Κάθε €100 κύκλου εργασιών της βιομηχανίας της χωρικής ενότητας δημιουργούν €55 προστιθέμενης αξίας στην ίδια την περιοχή από την βιομηχανία και την αλυσίδα εφοδιασμού της.
- Το αποτύπωμα της βιομηχανικής δραστηριότητας της χωρικής ενότητας στο ΑΕΠ της χώρας συνολικά φτάνει τα €2,7 δισεκ.

- Κάθε €1 εκατ. κύκλου εργασιών της τοπικής βιομηχανίας προσθέτει συνολικά 15 θέσεις εργασίας στην περιοχή.
- Το αποτύπωμα της βιομηχανικής δραστηριότητας της χωρικής ενότητας στην απασχόληση στην χώρα συνολικά φτάνει τις 60.300 θέσεις εργασίας (ΙΠΑ).

Πρόκληση 7: Χαμηλά επίπεδα ανάπτυξης Ψηφιακών ικανοτήτων, ιδιαίτερα σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Μικρή συμμετοχή στην 4^η Βιομηχανική Επανάσταση: Περιορισμένο ενδιαφέρον και περιορισμένη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών. Η έλλειψη κουλτούρας για αλλαγή μέσα στην επιχείρηση και η ελλιπής χρηματοδότηση προκύπτουν ως οι βασικοί ανασταλτικοί παράγοντες.

- **17,2%** των επιχειρήσεων έχει αναπτύξει την πρόσβαση σε δίκτυα νέας γενιάς και χρήση κατάλληλων λύσεων και αρχιτεκτονικών
- **26,6%** των επιχειρήσεων έχει αναπτύξει την αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων ιδιωτικότητας και ασφάλειας στον κυβερνοχώρο
- **36,9%** των βιομηχανικών επιχειρήσεων δηλώνει ότι είναι ενημερωμένο και σκοπεύει να συμμετάσχει στην 4η βιομηχανική επανάσταση αλλά δεν έχει διαμορφώσει σχέδιο ακόμα
- **53,6%** των επιχειρήσεων θεωρεί βασικό εμπόδιο την έλλειψη χρηματοδότησης
- **38,9%** των επιχειρήσεων θεωρεί βασικό εμπόδιο την έλλειψη κουλτούρας για αλλαγή μέσα στην επιχείρηση

Πρόκληση 8: Ανάγκη για περαιτέρω αναβάθμιση όλων των υποδομών μεταφορών, ικανοποιητική σχέση ποιότητας-κόστους μόνο σε ορισμένες υποδομές. Οι μισές από τις τοπικές βιομηχανίες δηλώνουν ότι είναι ικανοποιημένες με το οδικό δίκτυο, ενώ η πλειονότητα ούτε με το δίκτυο παροχής ηλεκτρικής ενέργειας.

- **50%** των επιχειρήσεων της χωρικής ενότητας δήλωσε υψηλή ποιότητα κόστους στη διασύνδεση τοπικού δικτύου με οδικούς άξονες ή κεντρικό οδικό δίκτυο.
- **34,9%** των επιχειρήσεων της χωρικής ενότητας δήλωσε υψηλή ποιότητα κόστους στην Ηλεκτρική ενέργεια/Φυσικό αέριο.
- **52,4%** για το δίκτυο ύδρευσης/ αποχέτευσης/ όμβριων υδάτων και **33,9%** για τις Τηλεπικοινωνίες/Ευρυζωνικότητα
- Το ανθρώπινο δυναμικό (**27,9%**) και η κυρίως η ζήτηση από την τοπική αγορά (**38,3%**) αποτελούν τους βασικούς παράγοντες για την παραμονή των επιχειρήσεων στη χωρική ενότητα

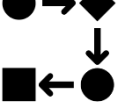

2.3 Τυπολογίες

Πρόκληση 9: Ουσιαστική επανεκκίνηση της οικονομίας της χωρικής ενότητας και αναδιοργάνωση των προτεραιοτήτων και των σχέσεων μεταξύ των επιχειρήσεων, βασιζόμενη στο οικονομικό και εξαγωγικό προφίλ. Παρότι η χωρική ενότητα εμφανίζει υψηλά ποσοστά επιχειρήσεων στις υποσχόμενες κατηγορίες εξωστρέφειας και οικονομικών επιδόσεων, είναι εμφανής η τεχνολογική στασιμότητα και η υστέρηση σε θέματα ανθρωπίνων πόρων, συνεργατικών σχέσεων και υποδομών λειτουργίας.

- Οι επιχειρήσεις της χωρικής ενότητας παρουσιάζουν παρόμοια δυναμική με το σύνολο της χώρας, με ελαφρώς καλύτερες οικονομικές επιδόσεις
- Οικονομικά εύρωστες οι επιχειρήσεις της χωρικής, με το **31,3%** να ανήκει στην πλέον δυναμική κατηγορία Α
- Η χωρική ενότητα διαθέτει τη δεύτερη καλύτερη εξαγωγική επίδοση (**47,1%** των επιχειρήσεων) μεταξύ όλων των χωρικών ενότητων (μαζί με τη Στερεά). Ωστόσο, οι υπόλοιπες επιχειρήσεις καταγράφουν "φτωχές" εξαγωγικές επιδόσεις
- Στάσιμες τεχνολογικά οι περισσότερες επιχειρήσεις (**66,7%**)

- Σημαντική υστέρηση στις επιχειρηματικές και συνεργατικές σχέσεις με φτωχές διαπεριφερειακές και ενδοπεριφερειακές σχέσεις για το **62,5%** των επιχειρήσεων
- Σε στάσιμη κατάσταση η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, με το **55,6%** να ανήκει στην 1η θέση της Β2 κατηγορίας
- Σημαντική υστέρηση στις υποδομές, με το **40,7%** να εκτιμά ότι αντιμετωπίζει σημαντικές δυσκολίες με τις υφιστάμενες Υποδομές

Τυπολογίες βιομηχανικών επιχειρήσεων (έρευνα πεδίου)

	Προφίλ επιχειρήσεων		Κατηγορία Α Δυναμικές	Κατηγορία Β1 Προοπτική ανάπτυξης	Κατηγορία Β2 Στασιμότητα	Κατηγορία Γ Επιβράδυνση ή απόκλιση
	Α. Οικονομικό Προφίλ	Συνολικό Δείγμα	20,0%	30,3%	42,7%	7,0%
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	31,3% (2 ^η)	31,3% (4 ^η)	25,0% (5 ^η)	12,5% (3 ^η)
	Β. Εξαγωγικές επιδόσεις	Συνολικό Δείγμα	42,9%	36,0%	12,0%	9,1%
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	47,1% (2 ^η)	11,8% (7 ^η)	23,5% (1 ^η)	17,6% (2 ^η)
	Γ. Τεχνολογικές επιδόσεις	Συνολικό Δείγμα	21,1%	20,2%	51,9%	6,8%
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	12,5% (5 ^η)	15,6% (3 ^η)	62,5% (3 ^η)	9,4% (4 ^η)
	Δ. Επιχειρηματικές και συνεργατικές σχέσεις	Συνολικό Δείγμα	8,8%	11,1%	16,4%	63,7%
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	12,5% (2 ^η)	25,0% (3 ^η)	0,0% (6 ^η)	62,5% (3 ^η)
	Ε. Επίπεδο οργάνωσης και πολιτική ανθρώπινων πόρων	Συνολικό Δείγμα	25,2%	28,5%	30,1%	16,3%
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	0,0% (5 ^η)	22,2% (5 ^η)	55,6% (1 ^η)	22,2% (4 ^η)
	ΣΤ. Υποδομές και δομές λειτουργίας των επιχειρήσεων	Συνολικό Δείγμα	25,9%	25,3%	19,3%	29,4%
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	7,4% (6 ^η)	37,0% (1 ^η)	14,8% (6 ^η)	40,7% (4 ^η)

3 ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

3.1 ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ

Σύνοψη ευρημάτων ενότητας

- **12,4%** η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) της μεταποίησης το 2016 στην ενότητα, από **11,3%** το 2008. Η κρίση έχει επιφέρει απώλειες περίπου €200 εκατ. (από €947 εκατ. το 2008 σε €749 εκατ. το 2016).
- **4,6%** η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) των τοπικών μεταποιητικών επιχειρήσεων στο σύνολο της μεταποίησης της χώρας.
- **14,4%** οι επενδύσεις των μεταποιητικών επιχειρήσεων στις συνολικές επενδύσεις της χωρικής ενότητας (στα €486 εκατ.) το 2016, όταν το 2008 ανέρχονταν στο **8,6%** (στα €707 εκατ.).
- **15,8%** οι επενδύσεις των μεταποιητικών επιχειρήσεων της ενότητας το 2016 στο σύνολο επενδύσεων της μεταποίησης της χώρας, από **23,1%** το 2008.

Πρόκληση 1: Ενδυνάμωση και αναβάθμιση της δυναμικής της βιομηχανίας στη χωρική ενότητα. Η κρίση έχει επιφέρει απώλειες στην ΑΠΑ περίπου €200 εκατ. (από €947 εκατ. το 2008 σε €749 εκατ. το 2016).

- Η τοπική μεταποίηση αποτελεί το **12,4%** της συνολικής ΑΠΑ της χωρικής ενότητας το 2016 (μ.ό. 2008-2016: **17%**).
- Η ΑΠΑ των μεταποιητικών επιχειρήσεων της χωρικής ενότητας ανέρχεται στο **4,6%** στο σύνολο των μεταποιητικών δραστηριοτήτων της χώρας το 2016 (μ.ό. 2008-2016: **4,7%**).
- Οι επενδύσεις της τοπικής μεταποίησης το 2016 αποτελούν το **18,4%** (ή €190 εκατ.) των επενδύσεων της χωρικής ενότητας (μ.ό. 2008-2016: **9,7%**).
- Οι επενδύσεις της βιομηχανίας της χωρικής ενότητας ανέρχονται στο **6,2%** των συνολικών επενδύσεων της βιομηχανίας το 2016 (μ.ό. 2008-2016: **4,6%**).

Πηγή: Eurostat,

3.2 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Σύνοψη ευρημάτων ενότητας

- **8,1** χιλ. θέσεις απασχόλησης χάθηκαν στη βιομηχανία κατά τη χρονική περίοδο 2008-2018.
- **10,8%** το μερίδιο απασχολούμενων της βιομηχανίας στην ενότητα το 2018.

Ελαφρώς καλύτερη εικόνα για την ανεργία, ειδικά τα τελευταία χρόνια. Κάτω από το μ.ό. ανεργίας της Ελλάδας η χωρική ενότητα.

- Οι απασχολούμενοι στη βιομηχανία της χωρικής ενότητας το 2016 είναι περίπου 18,5 χιλ.
- Οι απασχολούμενοι στην τοπική βιομηχανία αποτελούν το **5,1%** της συνολικής απασχόλησης της εγχώριας βιομηχανίας το 2018 (μ.ό. 2008-2018: **4,7%**).
- Από το 2013 και μετά φαίνεται μια ήπια ανάκαμψη της συνολικής απασχόλησης, και το 2017 ξεπέρασε για πρώτη φορά τις 200 χιλ. μετά την αρχή της κρίσης.

Πηγή: Eurostat-, ΕΛΣΤΑΤ-Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2017

3.3 ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Σύνοψη ευρημάτων ενότητας

- **23%** η υποχώρηση του αριθμού των μεταποιητικών επιχειρήσεων στην χωρική ενότητα από το 2011 (από 3,77 χιλ. το 2011 στις 2,9 χιλ. το 2016).
- **10,4%** η μείωση του κύκλου εργασιών της μεταποίησης στην χωρική ενότητα από το 2011 (από €1,66 δισεκ. το 2011 στα €1,49 δισεκ. το 2016).

Πρόκληση 2: Ανάταξη βιομηχανικών επιχειρήσεων μετά την κρίση.

- Στην χωρική ενότητα εδρεύουν 3,47 χιλ. βιομηχανικές επιχειρήσεις το 2016 από 4,48 χιλ. το 2011. Η υποχώρηση του αριθμού των μεταποιητικών επιχειρήσεων διαμορφώνεται στο **23%** από το 2011 (από 3,77 χιλ. το 2011 στις 2,9 χιλ. το 2016).
- Περίπου το **5,2%** των βιομηχανικών επιχειρήσεων της χώρας εδρεύει στην ενότητα.
- Ο κύκλος εργασιών των βιομηχανικών επιχειρήσεων ανέρχεται στα €1,70 δισεκ. το 2016 από €1,85 δισεκ. το 2011.

Πηγή: Μητρώα ΕΛ.ΣΤΑΤ., Επεξεργασία: IOBE

Επίσης σημαντικό είναι πως ενισχύθηκε το ποσοστό των κερδοφόρων βιομηχανικών επιχειρήσεων και από **39%** το 2012 διαμορφώθηκε στο **52%** το 2017.

Πηγή: Hellastat/ICAP, Επεξεργασία: IOBE

3.4 ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ

Βιομηχανικές επιχειρήσεις

- Πάνω από το ένα τέταρτο των βιομηχανικών επιχειρήσεων ανήκουν στα Τρόφιμα, ενώ ένα **12,3%** των βιομηχανικών επιχειρήσεων εντοπίζεται στα Μεταλλικά προϊόντα. Μόλις το **6,6%** των βιομηχανικών επιχειρήσεων στα Μη μεταλλικά ορυκτά.
- **Ασθενέστερη η επίδραση της κρίσης** στα Τρόφιμα, σε όρους επιχειρήσεων, σε σύγκριση με τους άλλους κλάδους, καθώς σημειώθηκε μείωση **8,1%** στον αριθμό τους, αλλά αντιθέτως **τα Μεταλλικά προϊόντα συρρικνώθηκαν κατά 38%**

Πωλήσεις βιομηχανίας

- Πάνω από τις μισές βιομηχανικές πωλήσεις ανήκουν στον Κλάδο των **Τροφίμων (36,4%)** και των **Μη μεταλλικών ορυκτών (14%)**.
- **Ισχυρότερη η επίδραση της κρίσης στα Μεταλλικά προϊόντα**, σε όρους πωλήσεων, σε σύγκριση με τους άλλους κλάδους, με κατά μ.ό. υποχώρηση του κύκλου εργασιών τους κατά **23%**.
- **Σημαντική αύξηση των πωλήσεων των μη μεταλλικών ορυκτών κατά 16% μετά την κρίση**

Απασχολούμενοι στη βιομηχανία

- 1 στους 3 απασχολούμενους εντοπίζεται στα Τρόφιμα, και περισσότεροι από 1 στους 10 στα Μη μεταλλικά ορυκτά.
- Σημαντικές μειώσεις λόγω της κρίσης υπέστη ο κλάδος των Μεταλλικών Προϊόντων με **-34%**
- Ελαφρά αύξηση της απασχόληση στα τρόφιμα μετά την κρίση (**+4,1%**)

Στη χωρική ενότητα το 2016, φαίνεται να πρωτοπορεί με διαφορά ο κλάδος των Τροφίμων, ως προς τις επιχειρήσεις, τον κύκλο εργασιών και τους απασχολούμενους, εύρημα το οποίο δεν διαφέρει σημαντικά το 2011. Επίσης, σημαντική παρουσία έχουν τα Μεταλλικά προϊόντα και τα Μη μεταλλικά ορυκτά, σε όλα τα οικονομικά μεγέθη.

Βασικά χαρακτηριστικά κλάδου Τροφίμων

- **27%** των απασχολούμενων στην Παραγωγή κρέατος, και **20%** στα φρούτα και λαχανικά.
- **32,5%** των επιχειρήσεων δραστηριοποιούνται στην Παραγωγή άλλων ειδών διατροφής, ενώ ένα **15,8%** στην παραγωγή κρέατος.
- **29,2%** του κύκλου εργασιών προέρχεται από την Παραγωγή κρέατος, και το 20,1% από τα φρούτα και λαχανικά.

Πηγή: Μητρώα ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Βασικά χαρακτηριστικά κλάδου Μεταλλικών προϊόντων

- **75,4%** των απασχολούμενων στα Άλλα μεταλλικά προϊόντα, και το **15,5%** σε επικαλύψεις και μεταλλοτεχνία
- **42,5%** από επιχειρήσεις βρίσκονται στα Άλλα μεταλλικά προϊόντα, ενώ άλλο ένα **40,6%** σε επικαλύψεις και μεταλλοτεχνία
- **55,5%** του κύκλου εργασιών στα Άλλα μεταλλικά προϊόντα, και το **36,2%** σε επικαλύψεις και μεταλλοτεχνία

Πηγή: Μητρώα ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Βασικά χαρακτηριστικά κλάδου Μη Μεταλλικών Ορυκτών

- **74,1%** των απασχολούμενων στην Επεξεργασία λίθων, και το **14,2%** στην παραγωγή προϊόντων τσιμέντου, αργίλου, γύψου
- **47,3%** από επιχειρήσεις βρίσκονται στην Επεξεργασία λίθων, και το **28,6%** στην παραγωγή προϊόντων τσιμέντου, αργίλου, γύψου
- **77,9%** του κύκλου εργασιών εντοπίζεται στην Επεξεργασία λίθων, και το **11,7%** στα λειαντικά και μη μεταλλικά ορυκτά προϊόντα στην παραγωγή προϊόντων τσιμέντου, αργίλου, γύψου

Πηγή: Μητρώα ΕΛ.ΣΤΑΤ.

4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

4.1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Σύνοψη ευρημάτων χωρικής ενότητας

- Φτωχές συνεργασίες εντός περιφερειών στα αρχικά στάδια παραγωγής, αλλά αρκετά σημαντικές αργότερα
- **50%** των επιχειρήσεων δηλώνει ότι μια πιθανή συνεργασία/σύμπραξη μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων βελτιώνει κυρίως την ποιότητα των προϊόντων αυτής
- **44,4%** των επιχειρήσεων δηλώνει ότι μια πιθανή συνεργασία/σύμπραξη μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων βελτιώνει την πρόσβαση σε συγκεκριμένη τεχνογνωσία

Πρόκληση 3: Ανάγκη για επέκταση των συνεργασιών στις διαδικασίες παραγωγής.

Έρευνα πεδίου

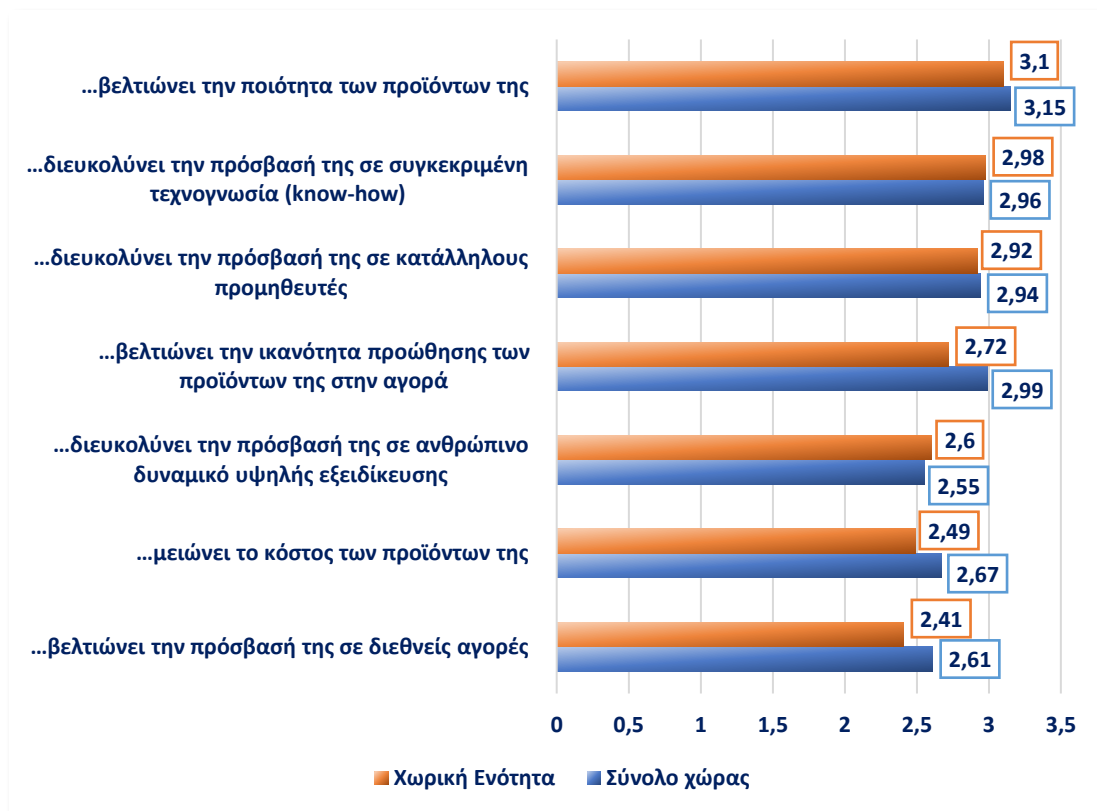
- **4,9%** outsourcing στην παραγωγή/συναρμολόγηση τελικών προϊόντων
- **2,3%** outsourcing στην παραγωγή/συναρμολόγηση ενδιάμεσων προϊόντων
- **10,8%** outsourcing στη συσκευασία προϊόντος
- **22,5%** outsourcing στην εφοδιαστική αλυσίδα
- **41,3%** outsourcing στη διαχείριση αποβλήτων/υπολειμμάτων
- **41,4%** outsourcing στη διαχείριση τέλους κύκλου ζωής προϊόντων

Έρευνα πεδίου

- **50%** των επιχειρήσεων δηλώνει ότι μια πιθανή συνεργασία/σύμπραξη μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων βελτιώνει κυρίως την ποιότητα των προϊόντων αυτής
- **44,4%** των επιχειρήσεων δηλώνει ότι μια πιθανή συνεργασία/σύμπραξη μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων βελτιώνει την πρόσβαση σε συγκεκριμένη τεχνογνωσία

Αξιολόγηση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων:

Σε ποιο βαθμό η συνεργασία της επιχείρησής σας με άλλες επιχειρήσεις και φορείς...

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE-EBEO

Σημ.: Μέση τιμή σε πενταβάθμια κλίμακα Likert όπου το 1 σημαίνει καθόλου και το 5 σε μεγάλο βαθμό

4.2 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Σύνοψη ευρημάτων χωρικής ενότητας

- **28,4%** των επιχειρήσεων έχει εισάγει καινοτομίες που αφορούν σε προϊόντα/υπηρεσίες
- **23,9%** των επιχειρήσεων έχει εισάγει καινοτομίες που αφορούν στην παραγωγή,
- **37,5%** των επιχειρήσεων έχει εισάγει καινοτομίες που αφορούν στην οργάνωση εργασίας και λήψη αποφάσεων

Πρόκληση 4: Σημαντική πρόκληση αποτελεί η ενίσχυση των συνεργασιών των επιχειρήσεων με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα.

Έρευνα πεδίου

- **28,4%** των επιχειρήσεων έχει εισάγει καινοτομίες που αφορούν σε προϊόντα/υπηρεσίες
- **23,9%** των επιχειρήσεων έχει εισάγει καινοτομίες που αφορούν στην παραγωγή,
- **37,5%** των επιχειρήσεων έχει εισάγει καινοτομίες που αφορούν στην οργάνωση εργασίας και λήψη αποφάσεων,
- **50%** δεν συνεργάστηκαν με πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα,
- **64,3%** των επιχειρήσεων χαρακτηρίζει ως το σημαντικότερο παράγοντα για την ενίσχυση των καινοτομικών δραστηριοτήτων τους προμηθευτές εξοπλισμού και πρώτων υλών.

4.3 ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

Σύνοψη ευρημάτων χωρικής ενότητας

- Διαχρονικά, μόλις το **5,59%** των εξαγωγών της χώρας προέρχεται από τη χωρική ενότητα, παρά τη στρατηγική γεωγραφική της θέση
- Σημαντική και υπαρκτή η διείσδυση σε άλλες αγορές εκτός χωρικής ενότητας, αλλά χαμηλή σε αγορές του εξωτερικού

Πρόκληση 5: Αξιοποίηση της ιδιαίτερης στρατηγικά γεωγραφικής θέσης της χωρικής ενότητας για περαιτέρω ενίσχυση των εξαγωγών.

Αυξανόμενη Εξωστρέφεια, αλλά και αύξηση εισαγωγών

- Διαχρονικά, περίπου το **5,6%** των εξαγωγών αγαθών της χώρας προέρχεται από την ενότητα.
- Το 2017 η αξία εξαγωγών ήταν στα €930 εκατ., ενώ οι εισαγωγές ανέρχονταν στα €537 δισεκ. Τοπ εμπορικό πλεόνασμα άγγιζε τα €393 εκατ.
- Συνεπής αύξηση στις εξαγωγές από έτος σε έτος. Από το 2013 στο 2017, μόνο μία φορά δεν αυξήθηκαν (το 2015). Έκτοτε αυξάνονται και πάλι.
- Σημαντική εξωστρέφεια με τις εξαγωγές διαχρονικά στο **165%** των εισαγωγών. Ειδικά τα τελευταία χρόνια, οι εξαγωγές αυξάνονται με μεγαλύτερο ρυθμό από τις εισαγωγές.

Πηγή: ΙΕΕΣ, ΣΕΒΕ, Επεξεργασία: IOBE

Έρευνα πεδίου

Χαρτογράφηση εισροών - εκροών βιομηχανίας χωρικής ενότητας

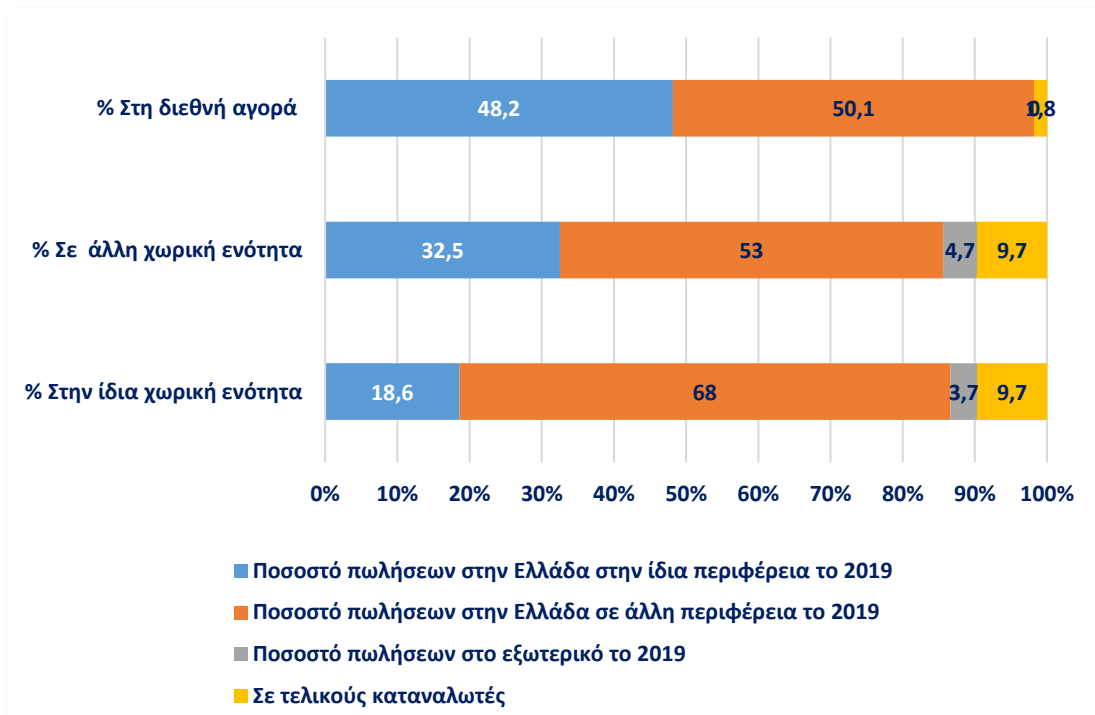
- στη διεθνή αγορά
 - **28,5%** των πωλήσεων (**26,4%** το 2017)
 - **33,8%** των αγορών (**33,7%** το 2017)
- στην ίδια περιφέρεια
 - **34,4%** των πωλήσεων (**37%** το 2017)
 - **33,5%** των αγορών (**34,1%** το 2017)
- σε άλλη περιφέρεια
 - **37,1%** των πωλήσεων (**36,6%** το 2017)
 - **32,7%** των αγορών (**32,2%** το 2017)

Αν η Περιφέρεια ήταν μια «ανεξάρτητη» αγορά, (εισροές-εκροές μόνο από τη χωρική ενότητα) το «εμπορικό» της ισοζύγιο, δηλαδή ο λόγος των αγορών από την ίδια χωρική ενότητα προς τις πωλήσεις στην ίδια χωρική ενότητα, θα ήταν 0,9. Αυτό σημαίνει ότι, κατά μέσο όρο, μια βιομηχανική επιχείρηση για την πώληση ενός προϊόντος στη χωρική ενότητα έχει αγοράσει 1,3 προϊόντα από τη χωρική ενότητα.

Έρευνα πεδίου

Θετικές προβλέψεις, για την εξέλιξη των πωλήσεων την επόμενη διετία (2020-2021), με το **57,8%** αυτών να αναμένει ενίσχυση, και ένα **31,3%** να δηλώνει ότι θα παραμείνουν σταθερές

Προορισμοί πωλήσεων βιομηχανίας χωρικής ενότητας ανά μέγεθος επιχείρησης

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE-EBEO

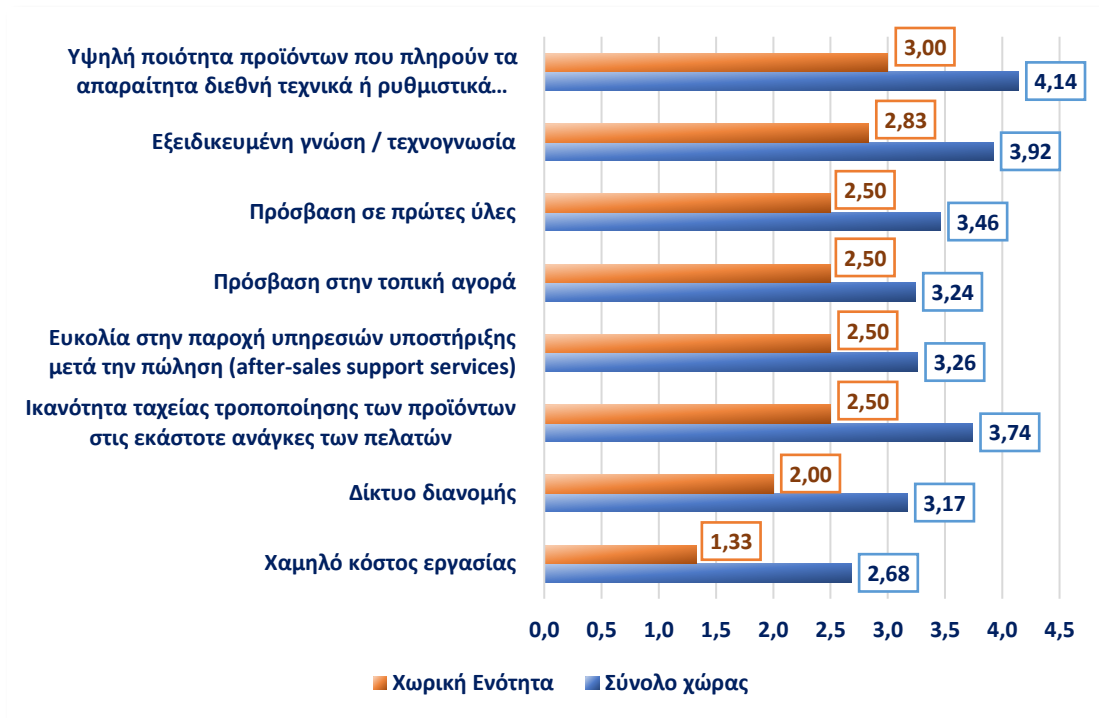
Παγκόσμιες αλυσίδες αξίας

Έρευνα πεδίου

Παγκόσμιες Αλυσίδες Αξίας: Μόλις το **9%** των επιχειρήσεων της χωρικής ενότητας δήλωσε ότι συμμετέχει σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας. Το ποσοστό αυτό είναι το δεύτερο χαμηλότερο μεταξύ των χωρικών ενοτήτων της έρευνας.

Αξιολόγηση συμμετοχής σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας:

Η συμμετοχή της επιχείρησής σας σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας συμβάλλει σε...

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE-EBEO

Σημ.: Μέση τιμή σε πενταβάθμια κλίμακα Likert όπου το 1 σημαίνει καθόλου και το 5 σε μεγάλο βαθμό

4.4 ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Έρευνα πεδίου

- **€3,84 εκ.** το μέσο ποσό επένδυσης στην χωρική ενότητα την τριετία 2017-2019 όταν το αντίστοιχο ποσό στο σύνολο της χώρας να διαμορφώνεται στα €952 χιλ. **ΑΛΛΑ** ο αριθμός αυτός οφείλεται σε λίγες επιχειρήσεις που δήλωσαν επενδύσεις κοντά στο 1δισ, και συνεπώς δεν είναι απαραίτητα αντιπροσωπευτικός.
- **48,3%** των επιχειρήσεων δήλωσε **μηδενικές** δαπάνες για επενδύσεις.
- **37,1%** των δαπανών προορίζεται για την αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού,
- **35,6%** των δαπανών προορίζεται για τη βελτίωση της παραγωγικής δυναμικότητας για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα.
- **11,2%** των δαπανών προορίζεται για τη διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για την παραγωγή νέων προϊόντων.

4.5 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ – ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Πρόκληση 6: Χαμηλής έντασης προσπάθεια για ενίσχυση των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.

Έρευνα πεδίου

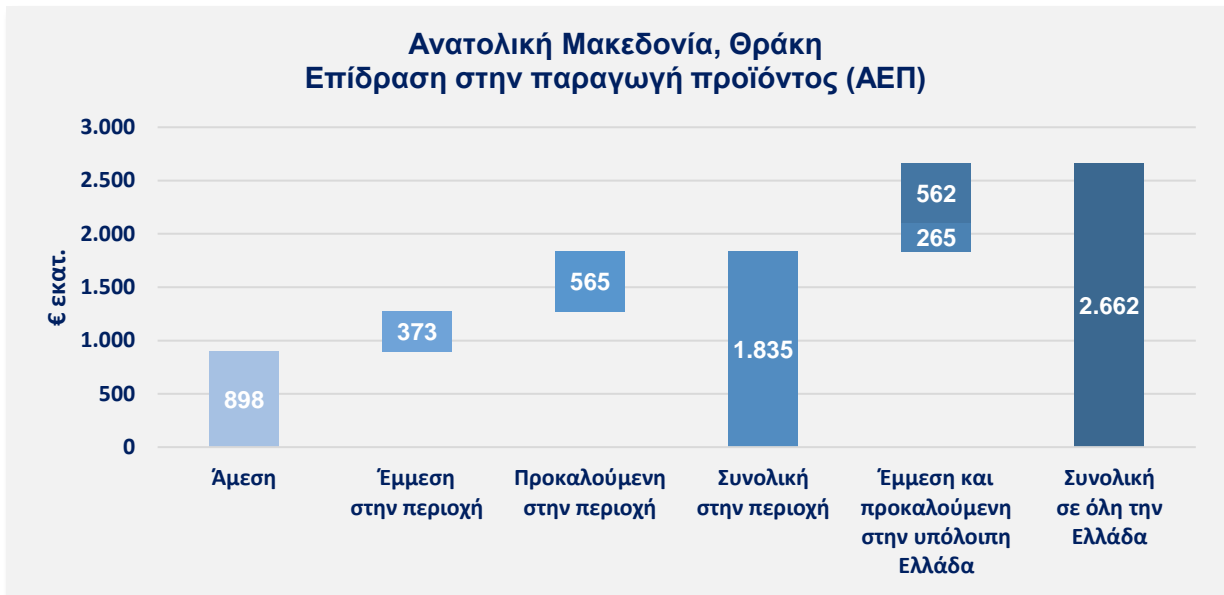
- **62,5%** των επιχειρήσεων πραγματοποιεί προγράμματα επανεκπαίδευσης ή/και ενίσχυση δεξιοτήτων των εργαζομένων.
- **48,4%** των επιχειρήσεων επιβραβεύει τη διατύπωση προτάσεων ή και ανάπτυξης καινοτομικών λύσεων από εργαζόμενους μέσω κινήτρων.
- **43,1%** των επιχειρήσεων επενδύει σε ψηφιακές τεχνολογίες/λύσεις σχετικές με ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και μάθηση.
- **27,7%** των επιχειρήσεων διαθέτει εργαζομένους με δεξιότητες που απαιτούνται για την αξιοποίηση των ευκαιριών που δίνουν οι ψηφιακές τεχνολογίες/λύσεις.
- **33,8%** των επιχειρήσεων έχει θεσμοθετημένες διαδικασίες αξιολόγησης, ανάπτυξης, ανέλιξης, επιβράβευσης του ανθρώπινου δυναμικού.

4.6 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Σύνοψη ευρημάτων ενότητας

- Κάθε €100 κύκλου εργασιών της βιομηχανίας δημιουργούν συνολικά €69 προστιθέμενης αξίας (ΑΕΠ) στην περιοχή.
- Κάθε €100 κύκλου εργασιών της βιομηχανίας δημιουργούν €55 προστιθέμενης αξίας στην ίδια την περιοχή από την βιομηχανία και την αλυσίδα εφοδιασμού της.
- Το αποτύπωμα της βιομηχανικής δραστηριότητας στο ΑΕΠ της χώρας συνολικά φτάνει τα €2,7 δισεκ.
- Κάθε €1 εκατ. κύκλου εργασιών της βιομηχανίας προσθέτει συνολικά 15 θέσεις εργασίας στην περιοχή.
- Το αποτύπωμα της βιομηχανικής δραστηριότητας στην απασχόληση στην χώρα συνολικά φτάνει τις 60.300 θέσεις εργασίας (ΙΠΑ).

Οικονομικό αποτύπωμα της βιομηχανίας στο ΑΕΠ της περιοχής

Κάθε €100 κύκλου εργασιών της βιομηχανίας της χωρικής ενότητας δημιουργούν συνολικά €69 προστιθέμενης αξίας στην περιοχή.

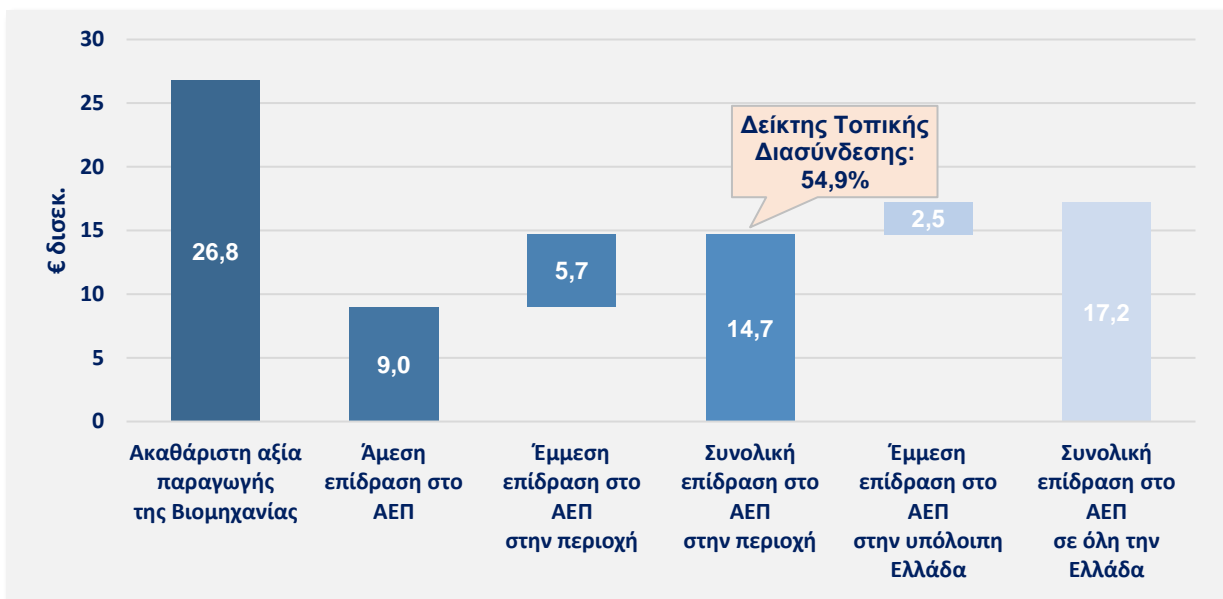
Το αποτύπωμα της βιομηχανικής δραστηριότητας της χωρικής ενότητας στο ΑΕΠ της χώρας συνολικά φτάνει τα €2,7 δισεκ.

Δείκτης Τοπικής Διασύνδεσης¹

Στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη ο Δείκτης Τοπικής Διασύνδεσης είναι **54,9%**. Αυτό σημαίνει ότι μια αύξηση κατά €100 της βιομηχανικής παραγωγής (αύξηση της ζήτησης για βιομηχανικά προϊόντα κατά €100) θα επιφέρει μια αύξηση στο τοπικό ΑΕΠ, μόνο από την βιομηχανία και την αλυσίδα εφοδιασμού της, κατά €54,9 εκατ.

¹ Ο Δείκτης Τοπικής Διασύνδεσης αποτελεί ένα μέτρο της συνολικής (άμεσης και έμμεσης) επίδρασης στο τοπικό ΑΕΠ που έχει η αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής σε μια χωρική ενότητα.

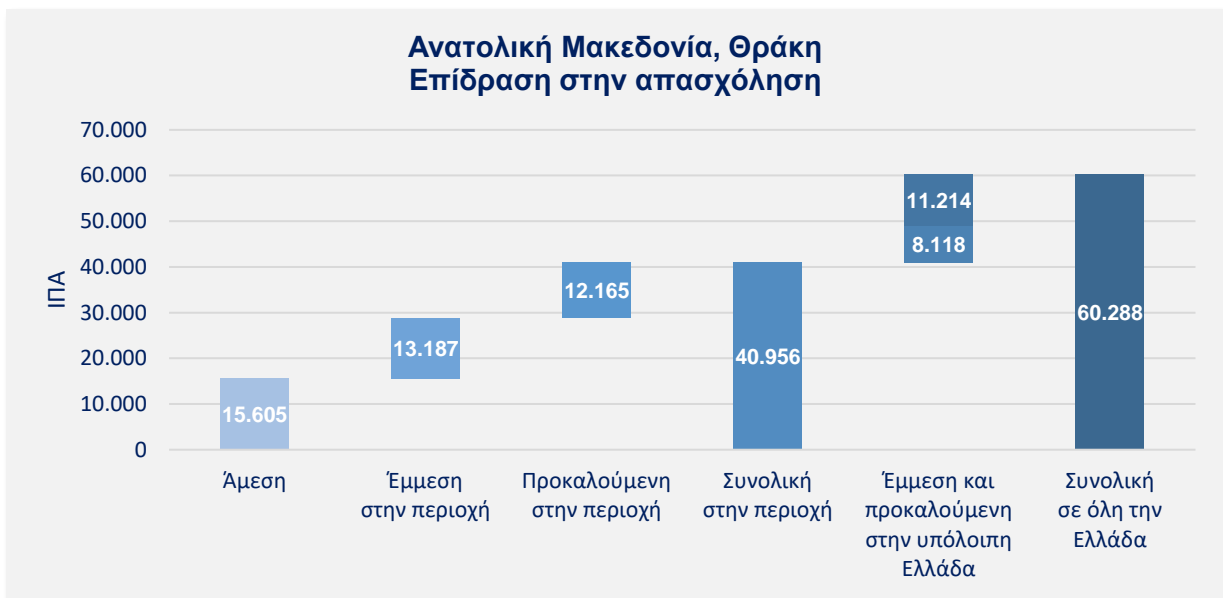
Οικοσύστημα γύρω από την βιομηχανία στην περιοχή

Η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη είναι η μικρότερη τοπική οικονομία από το σύνολο των χωρικών ενότητων που εξετάζεται στην παρούσα ανάλυση. Ωστόσο, η βιομηχανία είναι πολύ σημαντικό κομμάτι της τοπικής οικονομίας.

Κάθε €100 κύκλου εργασιών της τοπικής βιομηχανίας δημιουργούν €55 προστιθέμενης αξίας στην ίδια την περιοχή από την βιομηχανία και την αλυσίδα εφοδιασμού της.

Οικονομικό αποτύπωμα της βιομηχανίας στην απασχόληση της περιοχής

Κάθε €1 εκατ. κύκλου εργασιών της βιομηχανίας της χωρικής ενότητας προσθέτει συνολικά 15 θέσεις εργασίας στην περιοχή.

Το αποτύπωμα της βιομηχανικής δραστηριότητας της χωρικής ενότητας στην απασχόληση στην χώρα συνολικά φτάνει τις 60.300 θέσεις εργασίας (ΙΠΑ).

5 4Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ - INDUSTRY 4.0

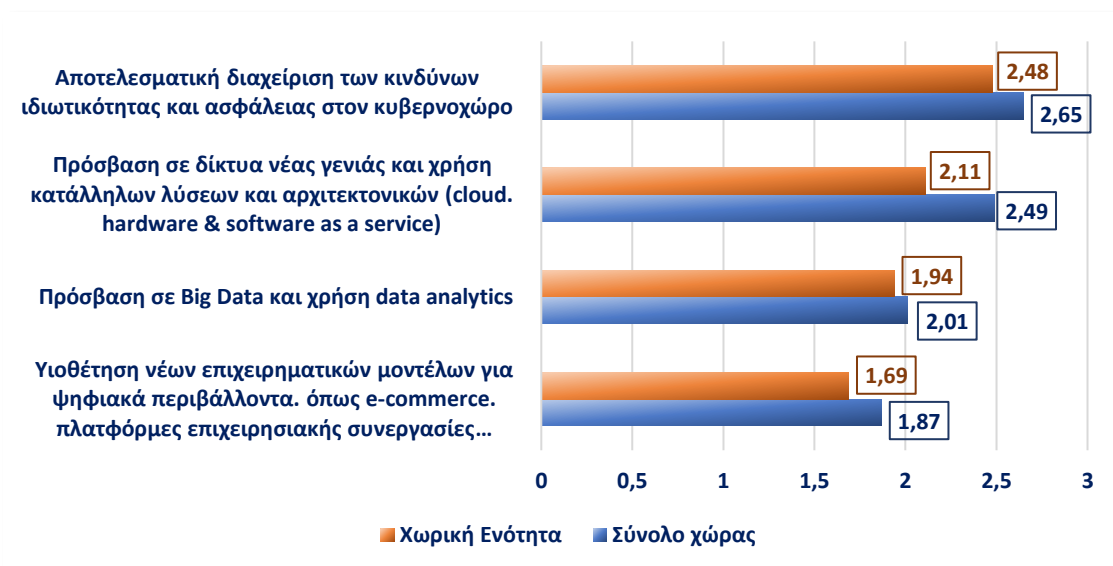
Σύνοψη ευρημάτων χωρικής ενότητας

- **17,2%** των επιχειρήσεων έχει αναπτύξει την πρόσβαση σε δίκτυα νέας γενιάς και χρήση κατάλληλων λύσεων και αρχιτεκτονικών
- **26,6%** των επιχειρήσεων έχει αναπτύξει την αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων ιδιωτικότητας και ασφάλειας στον κυβερνοχώρο
- **36,9%** των βιομηχανικών επιχειρήσεων δηλώνει ότι είναι ενημερωμένο και σκοπεύει να συμμετάσχει στην 4η βιομηχανική επανάσταση αλλά δεν έχει διαμορφώσει σχέδιο ακόμα
- **53,6%** των επιχειρήσεων θεωρεί βασικό εμπόδιο την έλλειψη χρηματοδότησης
- **38,9%** των επιχειρήσεων θεωρεί βασικό εμπόδιο την έλλειψη κουλτούρας για αλλαγή μέσα στην επιχείρηση

Πρόκληση 7: Χαμηλά επίπεδα ανάπτυξης Ψηφιακών ικανοτήτων, ιδιαίτερα σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Μικρή συμμετοχή στην 4η Βιομηχανική Επανάσταση

Αξιολόγηση ψηφιακών ικανοτήτων:

Σε ποιο βαθμό η επιχείρησή σας έχει αναπτύξει τις ακόλουθες ψηφιακές ικανότητες

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE-EBEO

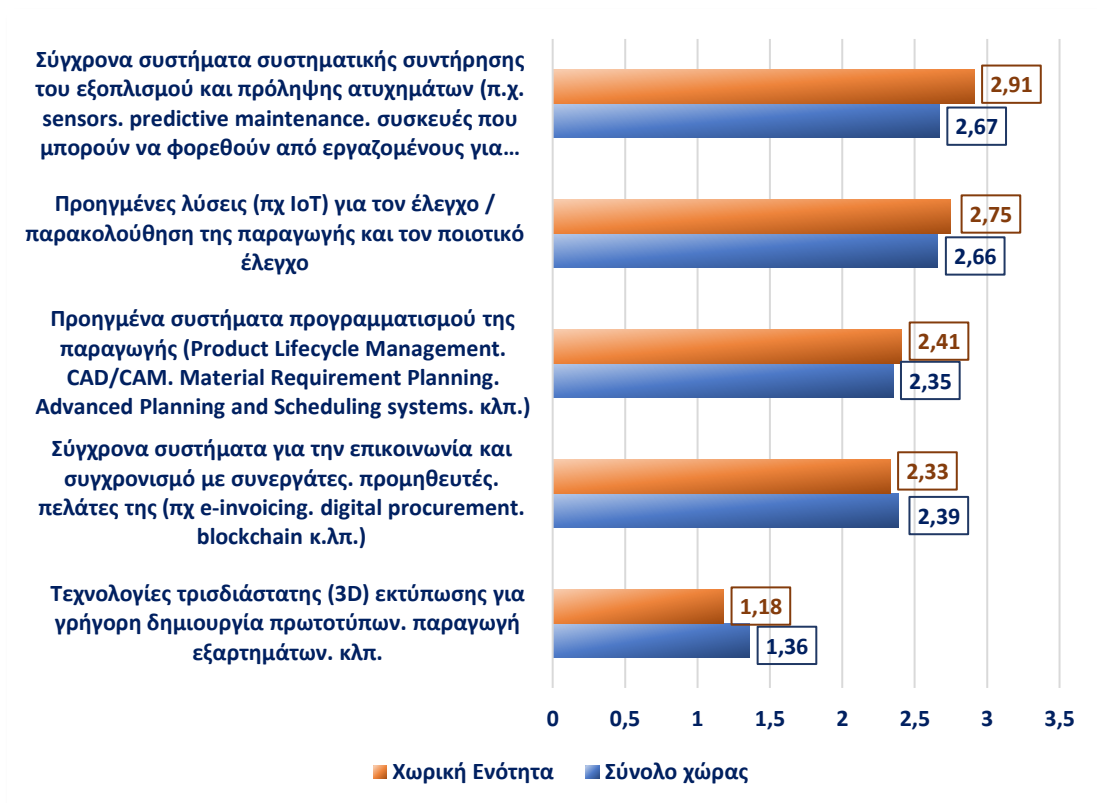
Σημ.: Μέση τιμή σε πενταβάθμια κλίμακα Likert όπου το 1 σημαίνει καθόλου και το 5 σε μεγάλο βαθμό

Έρευνα πεδίου

- **17,2%** των επιχειρήσεων έχει αναπτύξει την πρόσβαση σε δίκτυα νέας γενιάς και χρήση κατάλληλων λύσεων και αρχιτεκτονικών
- **26,6%** των επιχειρήσεων έχει αναπτύξει την αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων ιδιωτικότητας και ασφάλειας στον κυβερνοχώρο

Αξιολόγηση χρήσης τεχνολογικών μέσων

Σε ποιο βαθμό ισχύουν τα παρακάτω για την επιχείρησή σας:

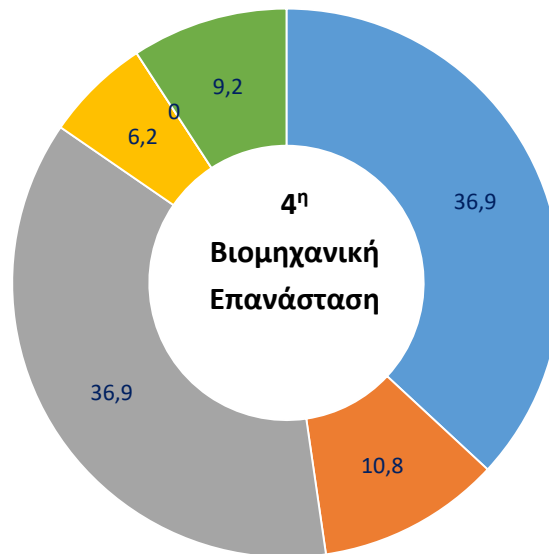

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE-EBEO

Σημ.: Μέση τιμή σε πενταβάθμια κλίμακα Likert όπου το 1 σημαίνει καθόλου και το 5 σε μεγάλο βαθμό

Έρευνα πεδίου

- **38,5%** των επιχειρήσεων κάνουν χρήση σύγχρονων συστημάτων συστηματικής συντήρησης εξοπλισμού και πρόληψης ατυχημάτων
- **31,3%** των επιχειρήσεων έχει χρησιμοποιεί προηγμένες λύσεις (πχ IoT) για τον έλεγχο / παρακολούθηση της παραγωγής και τον ποιοτικό έλεγχο

4η Βιομηχανική επανάσταση – Μικρό ποσοστό επιχειρήσεων είναι προετοιμασμένο**Παρακολούθηση και συμμετοχή στις εξελίξεις της «4ης Βιομηχανικής Επανάστασης»**

- Δεν είναι ενημερωμένη
- Είναι ενημερωμένη - δεν την ενδιαφέρει / δεν σκοπεύει να συμμετάσχει
- Είναι ενημερωμένη - σκοπεύει να συμμετάσχει - δεν έχει διαμορφώσει σχέδιο
- Έχει διαμορφώσει σχέδιο - δεν έχει προχωρήσει σε σχετικές επενδύσεις
- Έχει προχωρήσει σε επενδύσεις - δεν αξιοποιεί ακόμα παραγωγικά τις σχετικές τεχνολογίες
- Αξιοποιεί ήδη τις τεχνολογίες της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης με σημαντικό όφελος

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE-EBEO

Έρευνα πεδίου

- **53,6%** των επιχειρήσεων θεωρεί βασικό εμπόδιο την έλλειψη χρηματοδότησης
- **38,9%** των επιχειρήσεων θεωρεί βασικό εμπόδιο την έλλειψη κουλτούρας για αλλαγή μέσα στην επιχείρηση

6 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΔΙΚΤΥΑ

Σύνοψη ευρημάτων χωρικής ενότητας

- **50%** των επιχειρήσεων της χωρικής ενότητας δήλωσε υψηλή ποιότητα κόστους στη διασύνδεση τοπικού δικτύου με οδικούς άξονες ή κεντρικό οδικό δίκτυο.
- **34,9%** των επιχειρήσεων της χωρικής ενότητας δήλωσε υψηλή ποιότητα κόστους στην Ηλεκτρική ενέργεια/Φυσικό αέριο.
- **52,4%** για το δίκτυο ύδρευσης/ αποχέτευσης/ όμβριων υδάτων και **33,9%** για τις Τηλεπικοινωνίες/Ευρυζωνικότητα
- Το ανθρώπινο δυναμικό (27,9%) και η κυρίως η ζήτηση από την τοπική αγορά (38,3%) «κρατούν» τις επιχειρήσεις στην ενότητα

Πρόκληση 8: Ανάγκη για περαιτέρω αναβάθμιση όλων των υποδομών μεταφορών, ικανοποιητική σχέση ποιότητας-κόστους μόνο σε ορισμένες υποδομές.

Αξιολόγηση ποιότητας κόστους

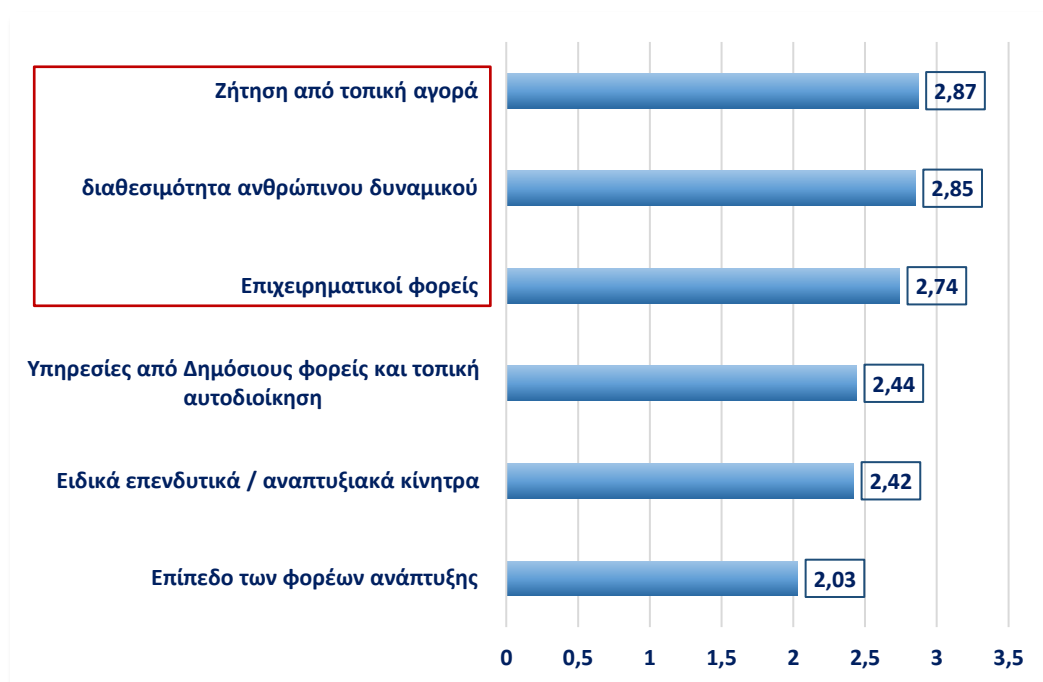
Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE-EBEO

Σημ.: Μέση τιμή σε πενταβάθμια κλίμακα Likert όπου το 1 σημαίνει καθόλου ικανοποιητικό και το 5 πολύ ικανοποιητικό

Έρευνα πεδίου

- **50%** των επιχειρήσεων της χωρικής ενότητας δήλωσε υψηλή ποιότητα κόστους στη διασύνδεση τοπικού δικτύου με οδικούς άξονες ή κεντρικό οδικό δίκτυο.
- **34,9%** των επιχειρήσεων της χωρικής ενότητας δήλωσε υψηλή ποιότητα κόστους στην Ηλεκτρική ενέργεια/Φυσικό αέριο.
- **52,4%** για το δίκτυο ύδρευσης/ αποχέτευσης/ όμβριων υδάτων και **33,9%** για τις Τηλεπικοινωνίες/Ευρυζωνικότητα

Παράγοντες που ευνοούν την παραμονή στην χωρική ενότητα

Πηγή: Πρωτογενής έρευνα IOBE-EBEO

Σημ.: Μέση τιμή σε πενταβάθμια κλίμακα Likert όπου το 1 σημαίνει καθόλου και το 5 σε μεγάλο βαθμό

Έρευνα πεδίου

27,9% των επιχειρήσεων της ενότητας δήλωσε ότι διαθεσιμότητα ανθρώπινου δυναμικού είναι ευνοϊκή για την παραμονή της επιχείρησής σας στην περιοχή.

7 ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

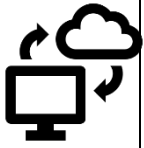
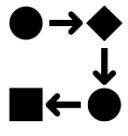

7.1 ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ ΒΑΣΕΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ

Οι επιχειρήσεις της χωρικής ενότητας παρουσιάζουν παρόμοια δυναμική με το σύνολο της χώρας, με ελαφρώς καλύτερες οικονομικές επιδόσεις. Αναλυτικά:

- Οικονομικά εύρωστες οι επιχειρήσεις της χωρικής, με το **31,3%** να ανήκει στην πλέον δυναμική κατηγορία Α
- Η χωρική ενότητα διαθέτει τη δεύτερη καλύτερη εξαγωγική επίδοση (**47,1%** των επιχειρήσεων) μεταξύ όλων των χωρικών ενότητων (μαζί με τη Στερεά). Ωστόσο, οι υπόλοιπες επιχειρήσεις καταγράφουν "φτωχές" εξαγωγικές επιδόσεις
- Στάσιμες τεχνολογικά οι περισσότερες επιχειρήσεις (**66,7%**)
- Σημαντική υστέρηση στις επιχειρηματικές και συνεργατικές σχέσεις με φτωχές διαπεριφερειακές και ενδοπεριφερειακές σχέσεις για το **62,5%** των επιχειρήσεων
- Σε στάσιμη κατάσταση η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, με το **55,6%** να ανήκει στην 1η θέση της Β2 κατηγορίας
- Σημαντική υστέρηση στις υποδομές, με το **40,7%** να εκτιμά ότι αντιμετωπίζει σημαντικές δυσκολίες με τις υφιστάμενες Υποδομές.

Πρόκληση 9: Ουσιαστική επανεκκίνηση της οικονομίας της χωρικής ενότητας και αναδιοργάνωση των προτεραιοτήτων και των σχέσεων μεταξύ των επιχειρήσεων, βασιζόμενη στο οικονομικό και εξαγωγικό προφίλ.

Τυπολογίες επιχειρήσεων (έρευνα πεδίου)

	Προφίλ επιχειρήσεων		Κατηγορία Α Δυναμικές	Κατηγορία Β1 Προοπτική ανάπτυξης	Κατηγορία Β2 Στασιμότητα	Κατηγορία Γ Επιβράδυνση ή απόκλιση
	Α. Οικονομικό Προφίλ	Συνολικό Δείγμα	20,0%	30,3%	42,7%	7,0%
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	31,3% (2 ^η)	31,3% (4 ^η)	25,0% (5 ^η)	12,5% (3 ^η)
	Β. Εξαγωγικές επιδόσεις	Συνολικό Δείγμα	42,9%	36,0%	12,0%	9,1%
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	47,1% (2 ^η)	11,8% (7 ^η)	23,5% (1 ^η)	17,6% (2 ^η)
	Γ. Τεχνολογικές επιδόσεις	Συνολικό Δείγμα	21,1%	20,2%	51,9%	6,8%
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	12,5% (5 ^η)	15,6% (3 ^η)	62,5% (3 ^η)	9,4% (4 ^η)
	Δ. Επιχειρηματικές και συνεργατικές σχέσεις	Συνολικό Δείγμα	8,8%	11,1%	16,4%	63,7%
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	12,5% (2 ^η)	25,0% (3 ^η)	0,0% (6 ^η)	62,5% (3 ^η)
	Ε. Επίπεδο οργάνωσης και πολιτική ανθρώπινων πόρων	Συνολικό Δείγμα	25,2%	28,5%	30,1%	16,3%
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	0,0% (5 ^η)	22,2% (5 ^η)	55,6% (1 ^η)	22,2% (4 ^η)
	ΣΤ. Υποδομές και δομές λειτουργίας των επιχειρήσεων	Συνολικό Δείγμα	25,9%	25,3%	19,3%	29,4%
		Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	7,4% (6 ^η)	37,0% (1 ^η)	14,8% (6 ^η)	40,7% (4 ^η)

Ανατολική Μακεδονία και Θράκη

Οικονομικό προφίλ

- **Οικονομικά εύρωστες** οι επιχειρήσεις της χωρικής, με το **31,3%** να ανήκει στην πλέον δυναμική κατηγορία Α, ενώ αντίστοιχο ποσοστό παρουσιάζει προοπτικές δυναμισμού, στην κατηγορία Β1, χωρίς ωστόσο να βρίσκεται στις πρώτες θέσεις μεταξύ των χωρικών
- Παρά τις καλές οικονομικές επιδόσεις, η ικανοποίηση απο το ανθρώπινο δυναμικό είναι σχετικά μέτρια ή χαμηλή, όπως και οι καινοτομικές επιδόσεις

Εξαγωγικές επιδόσεις

- Η χωρική ενότητα διαθέτει τη δεύτερη καλύτερη εξαγωγική επίδοση μεταξύ όλων των χωρικών ενότητων (μαζί με τη Στερεά), καθώς σχεδόν οι μισές επιχειρήσεις καταγράφουν εξαιρετικές εξαγωγικές επιδόσεις. Ωστόσο, οι υπόλοιπες επιχειρήσεις καταγράφουν "φτωχές" εξαγωγικές επιδόσεις
- Απο τις εξαγωγικές επιχειρήσεις, το **62,5%** έχει εισαγάγει κάποιου είδους καινοτομία, ενώ το **42,9%** δηλώνει ότι διαθέτει ως ένα βαθμό εργαζόμενους με δεξιότητες αξιοποίησης των ευκαιριών που δίνουν οι ψηφιακές τεχνολογίες/λύσεις.

Τεχνολογικές Επιδόσεις

- Στάσιμες τεχνολογικά οι περισσότερες επιχειρήσεις (**66,7%**)
- Το **35%** δηλώνει ότι δεν διαθέτει εργαζόμενους με κατάλληλες δεξιότητες αξιοποίησης των ευκαιριών που δίνουν οι ψηφιακές τεχνολογίες/λύσεις, ενώ το **45%** δηλώνει μέτρια ικανοποίηση
- Πολύ χαμηλή ικανοποίηση και απο τις υποδομές

Επιχειρηματικές και συνεργατικές σχέσεις

- **Σημαντική υστέρηση στις επιχειρηματικές και συνεργατικές σχέσεις** με φτωχές διαπεριφερειακές και ενδοπεριφερειακές σχέσεις για το **62,5%** των επιχειρήσεων
- Σχεδόν ανύπαρκτη καινοτομική δραστηριότητα, ενώ χαμηλες επιδόσεις σημειώνονται και στην καταλληλότητα του προσωπικού
- Σημαντική υστέρηση στις υποδομές

Υποδομές και δομές λειτουργίας των επιχειρήσεων

- Σημαντική υστέρηση στις υποδομές, με το **40,7%** να εκτιμά ότι αντιμετωπίζει σημαντικές δυσκολίες με τις υφιστάμενες Υποδομές, σε απόσταση απο το σύνολο (**29,4%**)
- Μέτρια ικανοποίηση απο την καταλληλότητα του προσωπικού, για το **54,5%** των επιχειρήσεων

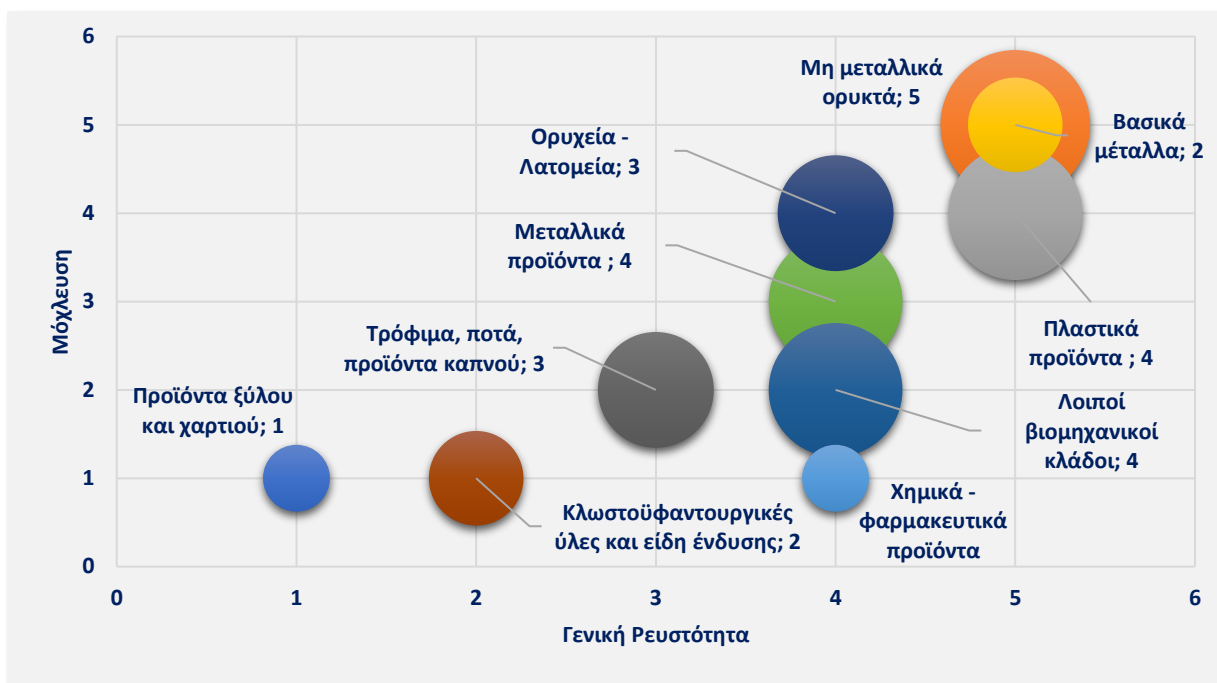
Επίπεδο οργάνωσης και πολιτική ανθρώπινων πόρων

- Σε στάσιμη κατάσταση η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, με το **55,6%** να ανήκει στην 1η θέση της Β2 κατηγορίας, έναντι **30,1%** στο συνολικό δείγμα
- Σχεδόν καμία επιχείρηση της κατηγορίας Β2 δεν καινοτομεί, ενώ το **30%** δηλώνει μη ικανοποίηση απο τις υποδομές

7.2 ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ ΒΑΣΕΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΛΑΔΩΝ

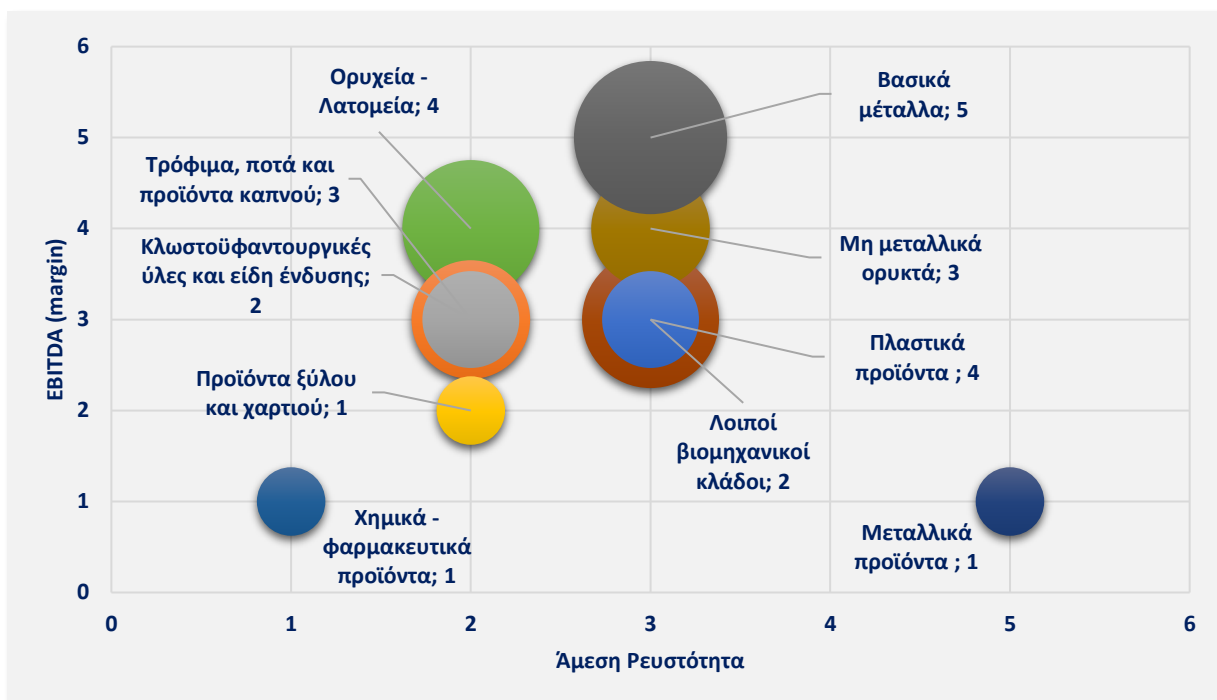
- Τα **Μη μεταλλικά ορυκτά**, διακρίνονται για τις υψηλές επιδόσεις τους σε όλους τους δείκτες, ενώ ακολουθούν τα Πλαστικά προϊόντα, με υψηλές επιδόσεις στους δείκτες γενικής ρευστότητας και καθαρής κερδοφορίας.
- Τα υψηλότερα επίπεδα κερδοφορίας επιτυγχάνουν οι κλάδοι των μη μεταλλικών προϊόντων, ενώ ακολουθούν τα πλαστικά και μεταλλικά προϊόντα, και οι λοιποί βιομηχανικοί κλάδοι.

Αξιολόγηση χρηματοοικονομικών επιδόσεων των βιομηχανικών κλάδων της χωρικής ενότητας ως προς τη Γενική Ρευστότητα, τη Μόχλευση και το Περιθώριο Καθαρού Κέρδους

Τα Πλαστικά και Μη μεταλλικά προϊόντα, όπως επίσης και τα Βασικά μέταλλα παρουσιάζουν τους υψηλότερους δείκτες ρευστότητας, ενώ ακολουθούν τα Ορυχεία-Λατομεία, τα Χημικά-φαρμακευτικά προϊόντα και Μεταλλικά προϊόντα, και οι Λοιποί βιομηχανικοί κλάδοι.

Αξιολόγηση χρηματοοικονομικών επιδόσεων των βιομηχανικών κλάδων της χωρικής ενότητας ως προς την Άμεση Ρευστότητα, το περιθώριο ΚΠΤΦΑ, και την Αποδοτικότητα Ίδιων Κεφαλαίων

Ως προς τον δείκτη αποδοτικότητας ίδιων κεφαλαίων, πρωτοπορούν τα Βασικά μέταλλα, κλάδος που παρουσιάζει και υψηλές επιδόσεις στο δείκτη περιθωρίου λειτουργικού κέρδους, ενώ ακολουθούν με σχετικά υψηλές επιδόσεις τα Ορυχεία-Λατομεία και τα Πλαστικά προϊόντα

8 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τομέας Βιομηχανίας, Ανάπτυξης, Δικτύων και Περιφερειακής Πολιτικής, ΣΕΒ

E. industrial@sev.org.gr

T. 211 5006 120

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

Βιομηχανία 4.0

Η ευκαιρία που
δεν πρέπει να χαθεί

